

Nr 290.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående understöd åt bergsprängarförmanen Karl August Lundgrens änka och minderåriga barn; given Stockholms slott den 25 april 1913.

Under återopande av bilagda utdrag av protokollet över civilären-
den för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

att medgiva, att bergsprängarförmanen Karl August Lundgrens änka Sofia Fredrika Lundgren, född Larsdotter, samt vart och ett av makarnas minderåriga barn Sven Magnus, Berta Kristina och Nils Bertil må av vattenfallsverkens medel uppbära ett årligt understöd, att utgå från och med den 1 november 1912, till änkan Lundgren med 120 kronor under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, och till vart och ett av nämnda barn med 60 kronor, intill dess det fyllt femton år.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25
april 1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

I skrivelse den 10 mars 1913 har vattenfallsstyrelsen gjort framställning om understöd åt bergsprängarförmannen Karl August Lundgrens efterlämnade änka och minderåriga barn. I skrivelsen anför styrelsen följande:

Hos vattenfallsstyrelsen har arbetschefen vid Trollhätte kanals ombyggnad anmält, att vid kanalombyggnaden anställde bergsprängarförmannen Karl August Lundgren, efter att en längre tid hava lidit av höggradig nervositet, den 30 oktober 1912 tagit sig själv av daga.

Lundgren hade allt sedan den 27 september 1907 varit anställd vid vattenfallsstyrelsens byggnadsarbeten, nämligen från nyssnämnda tidpunkt till den 7 februari 1910 vid arbetena med anläggning av statens kraftstation i Trollhättan och därefter vid kanalombyggnaden.

Före sin anställning i vattenfallsstyrelsens tjänst har, enligt vunnen upplysning, Lundgren under en lång följd av år haft sysselsättning vid andra jämväl av staten utförda anläggningar, såsom Bohusbanan och Vabergets fästningsbyggnad vid Karlsborg, å vilken senare plats Lundgren, enligt uppgift av änkan, under en tid av omkring sex å sju år varit anställd såsom förman för där bedrivna sprängningsarbeten.

I sin anställning vid vattenfallsstyrelsens byggnadsarbeten har Lundgren städse visat största skicklighet och berömvärd flit samt med aldrig svikande energi och tålmod fullgjort sitt krävande arbete. Hans uppförande har också städse varit det bästa. Lundgrens åligganden vid vattenfallsstyrelsens byggnadsarbeten bestodo i att leda och övervaka sprängningsarbeten. Nämda slags arbeten, vilka försiggått delvis i tunnel och till en del i öppna schakt, äro av synnerligen ansträngande och maktpåliggande art, och särskilt är detta fallet med tunnelsprängningarna, då dessa för vinnande av tid bedrivits medelst skiftarbete och sålunda pågått oavbrutet under hela dygnet. Och så mycket mera betungande bliva givetvis sådana arbeten därigenom, att den luft, i vilken de måste utföras, helt naturligt är osund och påfrestande för hälsan. Att under nu angivna förhållanden arbete av den art, som Lundgren sålunda under flera år utfört, varit ägnat att i väsentlig grad inverka menligt på hans hälsa, torde vara ställt utom tvivel; och anför styrelsen, att det ej synes vara uteslutet, att den höggradiga nervositet, för vilken Lundgren under tiden närmast före sin död vårdats, åtminstone i någon mån haft sin grund i hans ansträngande arbete.

Styrelsen åberopar vidare intyg av pastorsämbetet i Gärdhems församling, vilken Lundgren vid sin död tillhörde, att Lundgrens efterlevande utgöras av änkan, Sofia Fredrika Larsdotter, född 1862, och sex barn i åldern 3, 8, 12, 15, 18 och 19 år, samt intyg av ordföranden i Gärdhems fattigvårdsstyrelse och vederbörande länsman, att änkan med sina tre minderåriga barn befinner sig i utblottat tillstånd. Av de tre äldsta barnen kan, enligt inhämtad uppgift, endast den äldsta sonen, vilken är anställd såsom smedshantlangare vid Trollhätte kanals ombyggnad, i någon mån bidra till familjens uppehälle.

Under sådana förhållanden och med hänsyn till Lundgrens mångåriga och plikttrogna arbete i statens tjänst anser vattenfallsstyrelsen det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att staten träder emellan genom att bevilja änkan och hennes minderåriga barn årliga understöd. Beträffande dessas storlek anser vattenfallsstyrelsen det vara lämpligt, om härvid tillämpades samma grunder, som gälla vid ut-

givande av livräntor i sådana fall, som avses i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete. I enlighet med denna beräkningsgrund skulle sålunda för tiden efter Lundgrens död utgå dels ett årligt understöd av 120 kronor till änkan, så länge hon lever ogift, dels ock till vart och ett av de tre yngsta barnen ett årligt understöd av 60 kronor, till dess det uppnått 15 års ålder.

På grund av vad sålunda anförts, har vattenfallsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå innevarande års Riksdag medgiva, att Lundgrens änka Sofia Fredrika Lundgren, född Larsdotter, måtte under sin återstående livstid från och med den 1 november 1912, så länge hon förbliver ogift, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 120 kronor, samt att vart och ett av hennes i äktenskapet med bemälda Lundgren födda barn, Sven Magnus, Berta Kristina och Nils Bertil, måtte, från samma tidpunkt räknat och intill dess det fyllt 15 år, erhålla ett årligt understöd av 60 kronor.

Vid skrivelsen fanns fogat ett intyg av en avdelningsingenjör vid kanalens ombyggnad, att Lundgren, som varit anställd under åren 1907—1910 vid kraftstationsanläggningen och 1910—1912 vid kanalbygget såsom förman för bergsprängarlag både i tunnel och öppet schakt, städse med största skicklighet och berömvärd flit utfört honom förelagda arbeten och att han med aldrig svikande energi och tålmod fullgjort det krävande arbete, som särskilt tunnelsprängning under skiftgång vore, samt att han alltid ådalagt ett hedrande uppförande.

Därjämte åberopades läkarintyg angående Lundgren, prästbetyg angående hans änka och barn samt ett intyg av länsmanen i Tunhems distrikt och ordföranden i fattigvårdsstyrelsen i Gärdhem, att änkan Lundgren saknade egna medel till sitt och sina minderåriga barns försörjning.

Statskontoret.

Statskontoret har i avgivet utlåtande yttrat, att statskontoret icke mot vattenfallsstyrelsens förevarande framställning hade annat att erinra än att, då pensionskostnader för personal vid statens s. k. affärsdrivande verk i allmänhet ansetts böra såsom annan driftkostnad belasta verkets konto, det syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke understödsbeloppen i detta fall böra anvisas att utgå av vattenfallsverkets medel, och har statskontoret i detta avseende åberopat det förhållande, att 1912 års Riksdag i enlighet med framställning av Kungl. Maj:t anvisat understöd att utgå av telegrafverkets medel till arbetsledaren vid samma verk A. E. Jönssons änka.

Beträffande den föreliggande framställningen ber jag att få fram-
 hålla, att förmannen Lundgrens arbete att övervaka och leda spräng-
 ningar delvis i tunnel torde hava varit av synnerligen ansträngande och
 ansvarsfull beskaffenhet och att det ej synes osannolikt, att de av lä-
 karen intygade sjukdomssymptomen hos Lundgren, sömnlöshet, melankoli
 och psykisk oro, vilka sedermera övergått till verklig sinnessjukdom,
 kunna hava framkallats genom överansträngning i arbetet. Då Lund-
 gren därjämte torde hava haft anställning vid statens arbeten under en
 följd av år samt erhållit de allra bästa vitsord om sin tjänstgöring,
 synes det mig billigt, att hans efterlämnade änka och minderåriga barn
 beredes understöd med de belopp, vattenfallsstyrelsen föreslagit. Under-
 stödet torde emellertid, såsom statskontoret erinrar, böra utgå av vatten-
 fallsverkens medel.

Departements-
 chefen.

På grund av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl.
 Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att medgiva, att bergsprängarförmannen Karl
 August Lundgrens änka Sofia Fredrika Lundgren,
 född Larsdotter, samt vart och ett av makarnas min-
 deråriga barn Sven Magnus, Berta Kristina och Nils
 Bertil må av vattenfallsverkens medel uppbära ett år-
 ligt understöd, att utgå från och med den 1 november
 1912, till änkan Lundgren med 120 kronor under
 hennes återstående livstid, så länge hon förbliver
 ogift, och till vart och ett av nämnda barn med 60
 kronor, intill dess det fyllt femton år.

Vad föredragande departementschefen sålunda till-
 styrkt behagade Hans Maj:t Konungen, på hemställan
 av statsrådets övriga ledamöter, bifalla; och skulle
 proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll
 utvisar, avlätas till Riksdagen.

Ur protokollet:

Niklas A. Lindhult.